

İlgili Kanun / Madde
6098 S. TBK/122

T.C
YARGITAY
6. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/3534

Karar No. 2025/15

Tarihi: 13.01.2025

●MUNZAM (AŞKIN) ZARAR
●MUNZAM ZARARI TALEP ETMENİN
KOŞULLARI

ÖZETİ: Para borçlarında borçlunun temerrüdünün bir sonucu niteliğindeki munzam (aşkın) zarar TBK. m. 122 (B.K.105) hükmünde düzenlenmektedir. Söz konusu hükmün ilk fıkrasına göre, "Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da gidermekle yükümlüdür". Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 10.11.1999 tarihli ve 1998/13-353 E. 1999/929K. sayılı kararında da vurgulandığı üzere munzam zarar, sorumluluğu kusura dayanan borçlu temerrüdünün hukukî bir sonucudur ve alacaklının zararının faizi aşan bölümüdür. Munzam zarar, borçlu temerrüde düşmeden borcunu ödemiş olsaydı, alacaklının mal varlığının kazanacağı durum ile temerrüt sonucunda ortaya çıkan ve oluşan durum arasındaki farktır. Diğer bir anlatımla temerrüt faizini aşan ve kusur sorumluluğu kurallarına bağlı bir zarar şeklinde tanımlanabilir.

(...)

Yukarıda belirtilen kararlar uyarınca kişinin mal varlığında meydana gelen azalmanın mülkiyet hakkının ihlali niteliğinde olduğu munzam zarar ispatı konusunda katı ispat kurallarına bağlı kalındığında ihlâl kararları verildiği ve tazminata hükmedildiği yine yüksek enflasyonist dönemlerde borçlunun borcunu

ödemeyerek düşük temerrüt faizinden yararlanarak haksız kazanç elde ettiği ve borçlunun borcunu ödememesi, direngen durumda olması nedeniyle mahkemelerdeki dava sayısının hızla arttığı görülmektedir. Bu nedenle yüksek enflasyonist dönemde soyut yöntemin dikkate alınması tüm bu sakıncaları ortadan kaldıracak, adaletin gerçekleşmesini sağlayacaktır. Her somut olayın özelliği de dikkate alınarak bulunulacak zarar miktarının TBK'nun 50 ve 51. maddeleri (mülga BK'nın 42 ve 43 md) kapsamında değerlendirilerek belirlenmesi gerekir.

1-Davacı vekili; kooperatifin üyesi olan davacıya konut tahsis edilmesine rağmen davalı kooperatifin borcundan dolayı tahsis edilen konutun satıldığını, davalı tarafından bunun karşılığında davacıya 28.08.2007 tanzim, 29.10.2017 vade tarihli, 135.000,00 TL bedelli senet verildiğini, senedin vadesinde ödenmemesi üzerine davalı aleyhine icra takibi başlattıklarını, davacının uzun süren uğraşlar sonucu alacağını 219.264,86 TL olarak tahsil etmiş ise de bu parayla ev alamadığını, bu sebeple değişen ekonomik koşullar gereği aşkın zararının oluştuğundan, aşkın zararın ticari avans faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

2-Davalı vekili; davalı kooperatifin konut yapımlarının devam ettiğini, davacıya tahsis edilen konutun mülkiyet hakkının doğmadığını, davacının konuta ilişkin ödemelerini tam olarak yapmadığından davalının borçlandığını, borçtan dolayı icra yoluyla satılan daireden kaynaklı olarak davacının aşkın zararının doğmadığını, davacının müvekkili kooperatiften istifa ettiğini, istifa nedeniyle ancak çıkma payı alacağı talep edebileceğini, müvekkilinin icra baskısı altında ödeme yaptığını, icra takip dosyası borcunun tüm ferileriyle birlikte kapatıldığından davacının aşkın zararının doğmadığını, davanın reddine karar verilmesini savunmuştur.

3-İlk Derece Mahkemesince; davacının, davalı kooperatif üyesiyken kendisine tahsis edilen dairenin icra yoluyla satıldığı ve dairenin yerine geçmek üzere kendisine 135.000,00 TL bedelli senedin anlaşma doğrultusunda verildiği, davacı tarafından senedin yaklaşık altı sene sonra tahsil edildiği, kooperatiften alacağı para ile konut alacağı hayaliyle yaşadığı, uzun süre alacağını tahsil edemediğinden bu hayalini gerçekleştiremediği, bugün tahsil edilen para ile ancak bir veya iki yıllık kira parasını ödeyebileceği beyan edilmişse de davacının bu beyanıyla genel anlamda enflasyon nedeniyle yoksun kaldığı kârı talep ettiğinin anlaşıldığı, somut olarak geç ödmeden dolayı zarar gördüğü iddia ve ispat edilemediğinden davanın reddine karar verilmiştir.

4-İlk Derece Mahkemesi kararına karşı davacı vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

5-Bu karara karşı davacı vekili tarafından süresinde temyiz yoluna başvurulması üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Dava, bonodan kaynaklanan alacağın vadesinde ödenmemesi, borçlunun temerrüde düşmesi nedeniyle uğranılan aşkın zarar (munzam zarar) alacağının tahsili istemine ilişkindir.

Uyuşmazlığın çözümü açısından öncelikle konuyla ilgili yasal düzenlemelerin ve kavramların açıklanması gerekmektedir;

Mevzuat Hükümleri:

818 sayılı mülga Kanun'un "Munzam zarar" kenar başlıklı 105. maddesi şöyledir:

“Alacaklının düşar olduğu zarar geçmiş günler faizinden fazla olduğu surette borçlu kendisine hiçbir kusur isnat edilemeyeceğini ispat etmedikçe bu zararı dahi tazmin ile mükelleftir.

Bu munzam zarar derhal takdir olunabilirse hakim, esasa dair karar verir iken bu zararın miktarını dahi tayin edebilir.”

Bu Kanun'u ilga eden 11/01/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Aşkın zarar" kenar başlıklı 122. maddesi şöyledir:

"Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da gidermekle yükümlüdür.

Temerrüt faizini aşan zarar miktarı görülmekte olan davada belirlenebiliyorsa, davacının istemi üzerine hâkim, esas hakkında karar verirken bu zararın miktarına da hükmeder."

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "B. Borçlunun temerrüdü I. Koşulları" kenar başlıklı 117. maddesi şöyledir:

"Muaccel bir borcun borçlusu, alacaklının ihtarıyla temerrüde düşer.

Borcun ifa edileceği gün, birlikte belirlenmiş veya sözleşmede saklı tutulan

bir hakka dayanarak taraflardan biri usulüne uygun bir bildirimde bulunmak suretiyle belirlemişse, bu günün geçmesiyle; haksız fiilde fiilin işlendiği, sebepsiz zenginleşmede ise zenginleşmenin gerçekleştiği tarihte borçlu temerrüde düşmüş olur. Ancak sebepsiz zenginleşenin iyiniyetli olduğu hâllerde temerrüt için bildirim şarttır."

4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un "Temerrüt faizi" kenar başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(Değişik : 15/12/1999 – 4489/2 md.) Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından beş puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur.

Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz."

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "II-Zararın ve kusurun ispatı" kenar başlıklı 50. maddesi şöyledir:

"Zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.

Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler."

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "III-1. Belirlenmesi" kenar başlıklı 51. maddesi şöyledir:

"Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.

Tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedilirse, borçlu güvence göstermekle yükümlüdür."

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "İspatın Konusu" kenar başlıklı 187.maddesi şöyledir:

"(1)İspatın konusunu tarafların üzerinde anlaşılmadıkları ve uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek çekişmeli vakıalar oluşturur ve bu vakıaların ispatı için delil gösterilir.

(2) Herkesçe bilinen vakıalarla, ikrar edilmiş vakıalar çekişmeli sayılmaz."

Borçların İfa Edilmemesinin Sonuçları:

Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 112-126. maddeleri arasında, aşkın zarar dahil, borçların ifa edilmemesinin sonuçları düzenlenmiştir. Aşkın zarar, borçlunun temerrüdünün bir sonucu olduğu için temerrüt hükümleri aşkın zararın

hesaplanmasını önemli ölçüde etkilemektedir. Kanun'un 112. maddesinde borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi halinde borçlunun, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlü olduğu hükmü bulunmaktadır.

Borçlunun Temerrüdü:

Munzam zararın anlaşılabilmesi için öncelikle temerrüt faizinin hukuksal niteliği üzerinde durulmasında yarar vardır.

Bilindiği gibi temerrüt faizi, borçlunun para borcunu zamanında ödememesi ve temerrüde düşmesi üzerine 818 sayılı BK'nın 103. maddesi (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 120. madde) gereği kendiliğinden işlemeye başlayan ve temerrüdün devamı süresinde varlığını sürdüren bir karşılık olması itibarıyla, zamanında ifa etme olgusuyla doğrudan bir bağlantı içerisindedir. Borçlu kusurlu olsun veya olmasın sonuçta borç alacaklıya zamanında ödenmemiş demektir.

Türk hukukunda alacaklıya zararın varlığını ve miktarını ve borçlunun kusurunu ispat zorunda kalmaksızın temerrüt faizini talep edebilme hakkı tanınmıştır. Ayrıca faiz yükümlülüğünün doğumu için borçlunun alıkoyduğu para miktarından yarar sağlaması şart olmadığı gibi, bu yararların iadesi amacını da taşımaz.

Diğer taraftan temerrüt faizi talep edebilmek için borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olması şart değildir. Borçlu bu konuda kendisine hiçbir kusur yüklenemeyeceğini ileri sürerek ve bunu kanıtlayarak faiz ödeme yükümlülüğünden kurtulamaz.

Aşkın Zarar (Munzam Zarar):

Para borçlarında borçlunun temerrüdünün bir sonucu niteliğindeki munzam (aşkın) zarar TBK. m. 122 (B.K.105) hükmünde düzenlenmektedir. Söz konusu hükmün ilk fıkrasına göre, "Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da gidermekle yükümlüdür". Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 10.11.1999 tarihli ve 1998/13-353 E. 1999/929K. sayılı kararında da vurgulandığı üzere munzam zarar, sorumluluğu kusura dayanan borçlu temerrüdünün hukukî bir sonucudur ve alacaklının zararının faizi aşan bölümüdür. Munzam zarar, borçlu temerrüde düşmeden borcunu ödemiş olsaydı, alacaklının mal varlığının kazanacağı durum ile temerrüt sonucunda ortaya çıkan ve oluşan durum arasındaki farktır. Diğer bir anlatımla temerrüt faizini aşan ve kusur sorumluluğu kurallarına bağlı bir zarar şeklinde tanımlanabilir.

MUNZAM ZARARIN TAZMİNİNİN ŞARTLARI:

Yukarıda anlatılanlardan anlaşılacağı üzere, alacaklı temerrüt faizini isteme hakkı bakımından avantajlı bir konuma sahiptir. Oysa, aynı durum munzam zararın tazminini isteme hakkı bakımından geçerli değildir. Alacaklı, ancak aşağıda açıklanan şartların bir arada bulunması halinde borçludan munzam zararın tazminini isteyebilir.

A. Bir Para Borcunun Bulunması

Munzam zararın tazmininin istenebilmesi için borcun bir para borcu olması gerekir. Zira, munzam zararın istenmesi her türlü borç bakımından değil, sadece para borçları için mümkündür. Para borcunun kaynağı ise önemli değildir;

Munzam zararın tazmini sadece tüketim ödöncü sözleşmesine münhasır değildir. Meselâ, sözleşme, haksız fiil, sebepsiz zenginleşme veya vekâletsiz işgörmekten doğan para borcunda munzam zararın tazmini söz konusu olabilir. Bunun için her şeyden önce borçlunun temerrüde düşmüş olması gerekir.

B. Borçlunun Temerrüdü

Türk Borçlar Kanunu 117. maddesi uyarınca davalı borçlunun usulüne uygun olarak temerrüde düşürölmesi gerekir. Borçlu temerrüde düşürölmemişse borçlu hakkında yapılan icra takip tarihinde veya dava açılmışsa dava tarihinde borçlunun temerrüdü oluşur.

C. Munzam Zarar

Munzam zararın tazmini için aranan şartlardan üçüncüsü zarardır. Nitekim, bu şart "temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa" ifadesi ile TBK. m. 122/1 hükmünde açıkça belirtilmektedir. Ancak, söz konusu hükümde zararın türü ve niteliği konusunda açıklık yoktur. Bununla beraber munzam zarar da zarar teorisindeki genel esaslara uygun biçimde anlaşılmalıdır.

Türk-İsviçre Hukuku'nda zarar daha ziyade dar anlamda, yani maddî zararı ifade etmek için kullanılır. Eksilmenin malvarlığında ortaya çıkması halinde maddî zarardan bahsedilir. Malvarlığındaki eksilme, alacaklının, zarar veren davranıştan sonra malvarlığının mevcut hali ile bu olay meydana gelmeseydi göstereceği hal arasındaki farkı ifade eder. Bu tanım çerçevesinde munzam zarar da bir tür maddî zarardır. Bu zarar gerek doktrinde gerekse Yargıtay içtihatlarında (müspet) olumlu zarar olarak nitelendirilmektedir. Munzam zarardan söz edebilmek için temerrüt faizini aşan bir zararın meydana gelmesi gerekir. Şu halde, munzam zarar hesaplanırken, bundan temerrüt faizinin çıkarılması gerekir. Munzam zarar çeşitli tarzlarda ortaya çıkabilir. Alacaklı, borçlunun kendisine para borcunu ödememesi sonucunda üçüncü kişiye olan borcunu ifa edemediği için temerrüde düşmüş ve kendisinin aldığı temerrüt faizinden daha yüksek bir temerrüt faizini ödemek zorunda kalmış olabilir. Alacağını zamanında tahsil edemeyen alacaklı şirket, üçüncü kişiye olan ve vadesi gelmiş borcunu ödemek için ihtiyacı olan krediyi 3. kişilerden sağlaması nedeniyle malvarlığında meydana gelen eksilmeden dolayı da munzam zararı oluşabilir.

D. Uygun İliyet Bağı

Munzam zararın tazmini için söz konusu zararlar borçlunun temerrüdü arasında uygun illiyet bağının varlığı aranır. Buna göre, alacaklının temerrüt faizini aşan zararı ile borçlunun temerrüdü arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır. Şayet alacaklının uğradığını iddia ettiği zararlar borçlunun temerrüdü arasında hiçbir illiyet bağı yoksa borçlu munzam zarardan sorumlu tutulamaz, Alacaklının uğradığı

munzam zarar objektif bir şekilde genel hayat tecrübelerine ve olayların normal akışına göre borçlunun temerrüde düşmüş olmasının sonucu sayılabilirse borçlu aşkın zarardan sorumlu tutulur. Yani, borçlunun temerrüdü böyle bir zarara yol açmaya elverişli olmalıdır. Aksi takdirde, alacaklı munzam zararın tazminini isteyemez.

Genel esas, burada da geçerlidir. Bu itibarla, munzam zarar ile fiil arasındaki uygun illiyet bağının var olduğunu gösteren tüm olguları ispatlaması gereken taraf davacıdır. Dolayısıyla, alacaklı uygun illiyet bağının bulunduğunu ortaya koyan vakıaları ve bunların dayanağı olan delilleri mahkemeye sunmalıdır.

E. Kusur

Borçlunun temerrüde düşmesi veya temerrüt faizi ödemesi için kusur şart değildir. Munzam zararın tazmini ise temerrüdün kusura bağlı sonuçlarından biridir. Gerçekten de, kusur, munzam zarar istemi bakımından mutlaka bulunması gereken bir unsurdur. TBK. m. 122/1 gereğince "borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe" faizi aşan zararı da tazmin etmekle yükümlüdür. Kusurun derecesi ise sorumluluğun doğması bakımından önemli değildir; borçlu her türlü kusurundan sorumludur. Borçlu hafif ihmali sonucunda temerrüde düşmüş olsa bile temerrüt sebebiyle doğan ve faizle karşılanamayan munzam zararı tazmin etmek zorunda kalır.

TBK. m. 112 hükmüyle uyumlu olarak TBK. m. 122 hükmünde de alacaklı yararına bir kusur karinesi kabul edilmiştir. Buna göre, alacaklı borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olduğunu ispatla yükümlü değildir; borçlunun kusurlu olduğu varsayılmaktadır. Borçlunun sorumluluktan kurtulması için kendisinin hiçbir kusurunun bulunmadığını ispatlaması gerekir.

Borçlu temerrüde düşmekte kusursuz olduğunu çeşitli şekillerde ispatlayabilir. Meselâ, alacaklıya zamanında ulaşacak şekilde gönderdiği paranın kendi kusurundan kaynaklanmayan bir sebeple geciktiğini ispatlayan borçlu munzam zararı tazmin yükümlülüğünden kurtulabilir. Aynı esas, alacağın varlığından haberdar olmadığını ve bunda bir kusurunun bulunmadığını ya da ödemeyi zamanında yapmamasının beklenilmeyen bir halden kaynaklandığını ispatlayan borçlu için de geçerlidir.

MUNZAM ZARARIN İSPATI:

Munzam zararın hesaplanmasında somut ve soyut yöntemler dikkate alınır.

Somit yöntemde; davacı alacaklının munzam zarar kaleminin oluştuğunu somut bir biçimde ispatlaması gerekir. Örneğin borcunu zamanında tahsil edememesi nedeniyle kredi borçlanması yaptığını veya 3. kişilere borcunu zamanında ödeyememesi nedeniyle temerrüt faizi ödediğini, cezai şart gibi ödemelerde bulunduğunu, yine dövizle yapmış olduğu borçlanmadan dolayı borcunu zamanında ödeyememiş olması nedeniyle kur farkından kaynaklanan zararı olduğunu, ödemekle yükümlü olduğu vergi, sosyal sigorta prim ödemeleri

gibi ödemeleri zamanında ifa edememesi nedeniyle gecikme faizi ödemek zorunda kaldığını iddia ederek bu zararını ispatlayabilir.

Soyut yöntemde; yaşayan hayatın gerçekleri ve deneyimlerinin zorunlu kıldığı herkesçe bilinen normal durumlar ile fiili karineler başka bir deyişle Türk Medeni Kanunu'nun 6. maddesinde belirtilen genel kuralın istisnaları şeklinde ispat yükünü ortadan kaldıran olgular, ispat hukuku açısından alacaklı lehine değerlendirilir. Ülkemizde seyreden hiper enflasyon nedeniyle bireyin parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için çaba ve girişimlerde bulunmak, örneğin en azından vadeli mevduat, altın, devlet tahvili, döviz gibi yatırımlarda değerlendirmesi olayların normal akışına, hayat tecrübesine uygun bir karine olarak kabul edilmesi zorunludur. Enflasyonist ortamda yaşayan normal makul bir insanın parasını atıl bir biçimde tutmayacağı, gelir getirecek bir yatırıma yatıracağı bilinen bir gerçektir. 818 sayılı Borçlar Kanun'un 232 (TBK 187, madde de belirtildiği üzere herkesçe bilinen vakıalarla ikrar edilmiş vakıalar çekişmeli sayılmaz). Yasal deyimle bu maruf ve meşhur vakıaların ispatına gerek yoktur.

Yüksek Enflasyon Dönemlerinde;

Sürekli ve yüksek enflasyonun görüldüğü ülke ekonomilerinde para borcunun zamanında ödenmemesi halinde alacaklının borçluyu temerrüde düşürmesi, borcun ifasının uzun süre alması nedeniyle alacaklı her zaman zarara uğrar. Bu zararın bazı ispat kolaylıkları ile de olsa ispat edilmesi gerekir. Paranın değer kaybetmesi alacaklının mal varlığında bir eksilmeye yol açması halinde alacaklının zararının bulunduğu kabul edilmelidir.

Normal Enflasyon Döneminde;

Normal enflasyon dönemlerinde temerrütten sonra ifa anına kadar paranın değer kaybetmesi kural olarak zararın varlığını göstermez. Enflasyon ülke ekonomisinde süreklilik ve yükseklik arzetmiyorsa bu durumda alacaklının somut olaylarla zararını ispatlaması gerekir.

20.10.1989 gün ve 1988/4 esas 1989/3 karar sayılı İçtihatı Birleştirme Büyük Genel Kurulu kararında “para her zaman kullanılması mümkün ve temettü meta olduğundan geç ödenmesi halinde zararın varlığı kesindir.” denilerek para borcunu ödemekte geciken borçlunun bu eyleminden dolayı alacaklının zararının doğacağı kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru sonucunda vermiş olduğu, 21.12.2017 gün ve 2014/2267 sayılı başvuru no.lu kararına konu uyuşmazlıkta, başvurunun mülkiyet hakkı kapsamındaki alacağının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılarak ödendiği anlaşıldığından başvurucuya şahsi ve olağan dışı bir külfet yüklendiği, bu tespiti rağmen derece mahkemelerinin başvurunun zarara uğradığını ayrıca ispatlaması gerektiği yönündeki katı yorumu nedeniyle somut olay bakımından kamu yararı ile başvurunun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengenin başvuru aleyhine değerlendirilip mülkiyet hakkının ihlâl edildiğine ve yeniden yargılama yapılmasına

karar verilmiş olması karşısında, hak ihlâline neden olmamak düşüncesiyle munzam zararın somut delillerle kanıtlanması gerektiği uygulamasından vazgeçilmiş, gelişen ekonomik koşullar, mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasındaki adil dengenin korunması Anayasa Mahkemesi'nin ihlâl kararlarının bağlayıcılığı gözönünde tutularak enflasyon ve buna bağlı olarak döviz kurları, mevduat faizleri, devlet tahvilleri ve diğer yatırım araçlarının faiz oranları ile birlikte getirilerinin temerrüt faizden fazla olması halinde munzam zararın varlığının karine olarak kabul edilmesi gerektiği benimsenmiştir.

Yine Anayasa Mahkemesi'nin 2017-24810 başvuru numaralı 27.11. 2019 tarihli kararında da aynı ilkelere temas edilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 57031/12 başvuru no.lu Suna Denizci/Türkiye hakkında verilen kararda da munzam zararın talep edilebileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen kararlar uyarınca kişinin mal varlığında meydana gelen azalmanın mülkiyet hakkının ihlâli niteliğinde olduğu munzam zarar ispatı konusunda katı ispat kurallarına bağlı kalındığında ihlâl kararları verildiği ve tazminata hükmedildiği yine yüksek enflasyonist dönemlerde borçlunun borcunu ödemeyerek düşük temerrüt faizinden yararlanarak haksız kazanç elde ettiği ve borçlunun borcunu ödememesi, direngen durumda olması nedeniyle mahkemelerdeki dava sayısının hızla arttığı görülmektedir. Bu nedenle yüksek enflasyonist dönemde soyut yöntemin dikkate alınması tüm bu sakıncaları ortadan kaldıracak, adaletin gerçekleşmesini sağlayacaktır. Her somut olayın özelliği de dikkate alınarak bulunulacak zarar miktarının TBK'nun 50 ve 51. maddeleri (mülga BK'nın 42 ve 43 md) kapsamında değerlendirilerek belirlenmesi gerekir.

Munzam zararın hesap yönteminde dikkate alınacak ekonomik veriler;

- 1 . Her yıl itibariyle gerçekleşen TEFE- TÜFE, oranı
2. Bankaların 3 aylık ortalama vadeli mevduat faiz oranları,
3. Devlet tahvillerine verilen faiz oranları
4. Döviz kurlarındaki Amerikan Doları ve Euro değişim oranları
5. Asgari ücret artışı
6. Altın fiyatlarındaki artış

Sepetteki bu verilerin ortalamasının mahkemece zararın hesaplanmasında dikkate alınması gerekir.

ZAMANAŞIMI:

Munzam zararın tazmini davası 818 sayılı BK'nın 125 ve Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesi uyarınca 10 senelik zamanaşımı süresine tabidir. Zamanaşımının başlangıç tarihi ise alacaklının alacağının tamamının tahsil edildiği tarihtir.

Somut olayda, davacının davalı kooperatifin üyesi olduğu, kooperatifçe kendisine tahsis edilen konutun davalının borcundan dolayı satıldığı, davalı tarafından davacıya 28.08.2017 tanzim, 29.12.2017 vade tarihli senet verildiği,

senedin vadesinde ödenmediği ve davacının 08.02.2018 tarihinde icra takibine geçtiği, davacının icra takip sonucu alacağını 24.07.2023 tarihinde tahsil ettiği, temerrüt tarihi olan 29.12.2017 tarihinden alacağın tahsil edildiği 24.07.2023 tarihine kadar ülkemizdeki enflasyon oranları, yabancı paranın değer artışı, altın fiyatlarının artışı, vadeli mevduat faiz oranları, devlet tahviline verilen faiz oranı, asgari ücret artışı gibi ekonomik göstergeler yine o dönem içerisindeki yasal faiz oranları dikkate alındığında, davacı alacaklının parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için bir çabada bulunmasının hayatın olağan akışına da uygun olduğu, en azından paranın değer kaybını önlemek için döviz, altın, vadeli mevduat hesabı, devlet tahvili gibi yatırımlara yönelmesinin doğal olduğu kanaatine varılmakla, davacı alacaklının temerrüt faiz oranı üzerinde aşkın zararı (munzam) oluştuğunun kabulü gerekir.

Mahkemece konusunda uzman bilirkişi veya bilirkişi kurulundan yukarıda belirtilen ekonomik unsurlar dikkate alınarak oluşturulan sepet hesabına göre davacı alacaklının temerrüt faizini aşan bir zarara uğrayıp uğramadığı tespit edilerek, varsa bu zarar miktarından da davacı tarafından tahsil edilen temerrüt faiz miktarı çıkartılarak, davacının munzam zarar miktarı bulunup davacı alacaklının aşkın zararının (Munzam) tahsiline karar verilmesi gerekirken, davacının somut olarak zararını ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmektedir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle İlk Derece Mahkemesi kararı ile bu karara karşı yapılan istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya aykırı olması nedeniyle HMK'nın 373/1. maddesi gereğince Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi kararı KALDIRILARAK; Kayseri 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 07.06.2024 tarihli, 2023/1038 Esas, 2024/588 Karar sayılı kararın BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz edene iadesine, dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi gönderilmesine, 13.01.2025 tarihinde oy birliği ile kesin olarak karar verildi.